

ทัศนะเชิงพุทธ (บางประการ)

อันว่าด้วย...ความปรองดอง !

ในช่วงช่วงเวลาที่ผ่านมามีใครปฏิเสธว่า วาทกรรม (Discourse) เรื่อง “**ความปรองดอง**” นั้น เป็นสิ่งที่ได้เห็นและได้ยินกันอยู่มากในสังคมไทย นั้นเพราะสังคมไทย ที่(บ้างก็) รู้สึกว่า ความขัดแย้ง ภายในสังคมของเราได้มาถึงทาง ต้น ความสุขงามของ ความขัดแย้ง ได้แปรเปลี่ยนไปสู่ความขัดเคือง ความ ชิงชัง แบ่งฝักฝ่าย และการใช้ความรุนแรง ที่ดูเสมือน หนึ่งว่าเชื่อใฝ่พร้อมที่จะปะทุขึ้นอีกไม่วันใดก็วันหนึ่ง ซึ่งเราคนไทยเอง (ผู้ห่วงใยชาติบ้านเมือง) คงไม่อยาก เห็นปรากฏการณ์เช่นที่วานั้น

ฟากฝ่ายที่เห็นภัยในความขัดแย้งนี้ก็ได้อเสนอแนะ/ชี้ช่องและทางออก (way out) นานัปการ ดังนั้น แนวทางหรือทางออกสู่ถนนสายปรองดองนั้น จึงมีมากมายหลายหลาก แต่ที่กำลังดำเนินการอยู่นั้น ก็ชักไม่แน่ใจว่า จะเป็นแนวทางออกจากปัญหาหรือไม่ หรือรังแต่จะเพิ่มพูนปัญหาให้มากขึ้น เพราะเท่าที่ ปรากฏเห็นเป็นจริงอยู่นั้น ดูเหมือนว่าแผนงานหรือ แนวทางปรองดองนั้น จะเป็นเงาทะมึนแห่งความ ขัดแย้ง ที่รอวันจะปรากฏรูปให้เห็นชัดขึ้นเท่านั้น จึง เป็นที่น่ากังวลอยู่ว่า จากนั้นไปอนาคตของสังคมไทยจะ เป็นไปในทิศทางใด

มูลเหตุ เค้าวางแห่งปัญหา (บางประการ)

ได้มีผู้รู้มากมาย กล่าวว่า ปัญหาที่สังคมไทย กำลังประสบพบเจออยู่ขณะนี้ นั้น เป็นเพราะการสั่งสม/ หมักหมมของปัญหา ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่กำลัง ป่วยที่รอกการเยียวยาในหลายประการ ดังที่ท่าน **ว.วชิรเมธี** กล่าวว่า “**บ้ำอำนาจ อ้อราชฎร์บังหลวง หลอกลงประชาชน มีดมนกิน-กาม-เกียรดี**” หรือ ที่ ครั้งหนึ่งท่าน**พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต)** ประชาญ์แห่งวงการสงฆ์ ได้วิพากษ์สังคมไทยว่าเป็น สังคม “**ไกในเข่ง**” ที่ทะเลาะจิกตักกัน โดยที่ไม่ได้รู้เลยว่า เขากำลังจะเอาตัวไปเชือด และมีลักษณะเป็นสังคม ที่ “**คิดสั้น มองใกล้และใจแคบ**” เข้าไปทุกที ซึ่งเป็น อันตรายยิ่ง หากจะประมวลสรุปภาพรวมของปัญหา คง หนีไม่พ้นเรื่องของ (๑) ผลประโยชน์ (๒) **ทิฏฐิความเห็น** ซึ่งล้วนแต่นำไปสู่ความขัดแย้ง รุนแรง แบ่งฝ่าย และ การมุ่งเอาชนะคะคานกัน ดังภาพปรากฏให้เห็นในกาล ปัจจุบันของสังคมไทย

ย้อนอดีต คิดอนาคต : **อวดดี อือ(ทิฏฐิ)ดี...จึงมักมี ปัญหา !**

ภิกษุชาวเมืองโกสัมพีก่อการทะเลาะกัน เพียง เพราะ**พระวินัยธร** (พระผู้ทรงวินัย/แตกฉานพระวินัย) ได้ไปพบว่า**พระธรรมธร** (พระนักเทศน์/แตกฉานใน ธรรมะ) ได้เข้าเวจกุฎี (ห้องน้ำ) ใช้น้ำชำระแล้วเหลือ น้ำค้างไว้ลืมน้ำว่าชั้นน้ำ ซึ่งผิดพระวินัย (เป็นอาบัติ) ท่าน**พระวินัยธร**จึงได้ถาม ว่ารู้หรือไม่ พร้อมตักเตือน และให้สติ ฝ่าย**พระธรรมธร** พอทราบเข้าก็แจ้งว่าไม่รู้ และไม่ได้แกล้งทำ พร้อมยอมรับโดยดุษฎี เรื่องราวดู เหมือนจะจบลงที่ตรงนั้น หากแต่**พระวินัยธร**เมื่อทำ การสอนพระวินัยแก่ฆราวาสศิษย์จำนวนมากมานั้นก็ได้ พลังปากไปยกตัวอย่างกรณี**พระธรรมธร**เข้า บรรดา ลูก ศิษย์ทั้งหลาย ก็ได้นำเรื่องราวไปขยายต่อความ ว่า “**พระธรรมธร** นั้น ช่างดีแต่พูด ดีแต่สอนคนอื่น ตัวเองวินัยเล็กน้อย ก็กลับไม่รู้เสียนี้”

เมื่อเจ้ากรมชาวลือกระพือโหมเรื่องก็ลุกลามไป ถึงหูบรรดาลูกศิษย์ของ**พระธรรมธร**เข้า พร้อมกับการ สืบสาวราวเรื่องกับพระอาจารย์ของตน เมื่อได้ความว่า พระอาจารย์ของตนไม่รู้ ไม่ได้แกล้ง และได้มีเจตนา เรื่องก็น่าจะจบลงได้ แต่โดยพูดกันไปให้ยืดยาวเสียหาย และท้ายที่สุดก็นำไปสู่การทะเลาะเบาะแว้งรุนแรง ของ พระสงฆ์ ทั้ง ๒ ฝ่าย เพราะต่างฝ่ายต่างก็มีพรรคมีพวก มีกองเชียร์ มีมวลชนเป็นของตนเอง เรื่องราวได้ร้อนถึง พระเนตรพระกรรณของพระพุทธรองค์ และแม้พระพุทธร องค์จะทรงห้าม ทรงทัดทานอย่างไรก็ไม่เป็นผล เป็น เหตุให้พระองค์ทรงเอือมระอา และเสด็จหลีกไปจำ พรรษาลำพังพระองค์ยังป่าปารีไลยกะ (พรรษาที่ ๑๐)

และเรื่องราวการทะเลาะจบลงด้วยประชาชน ชาวพุทธในสมัยนั้นบอยคอต (Boycott) ไม่ใส่บาตร ทำบุญ ไม่สนับสนุนส่งเสริม เมื่อความอดอยากและความหิวมาเยือนภิกษุนักทะเลาะทั้งหลาย จึงจางคลาย ทิฏฐิลง ขอขมาพระพุทธรองค์ ขอขมากันและกัน เรื่องราวจึงเป็นอันยุติได้

ของเก่ามาเล่าใหม่ : แย่งชิง...จิกตี จึงมีปัญหา !

ในสมัยหนึ่ง มีนกกระจาบบางฝูงใหญ่อยู่ฝูงหนึ่ง อาศัยอยู่ในราวป่า และได้มีนายพรานผู้มีอาชีพล่า นก กระจาบบางอยู่เป็นประจำ ด้วยความหวังใจในความ ปลอดภัยของหมู่มวลสมาชิก นกกระจาบบผู้เป็นจำฝูง จึงได้แจ้งเตือนฝูงนกเสมอ ๆว่าให้มีความสามัคคีกัน ยามเมื่อผลพลั่งติดตามล่าของนายพราน ให้รวมพลัง กันมุดหัวออกนอกตาข่ายแล้วบินขึ้นสู่อากาศพร้อม ๆ กันด้วยกำลัง และให้นำตาข่ายนี้ ไปค้างไว้ที่ปลายยอด

ไม้อันมีหนาม จากนั้นก็ให้พากันบินหนีไป บรรดานกทั้งหลายก็ทำกันอยู่อย่างนี้ทุกครั้งเมื่อติดตามชาย นายพรานล่านก และสามารถรอดชีวิตได้ทุกครั้ง จนสร้างความปวดเศียรเวียนเกล้าให้กับนายพรานยิ่งนัก ถึงกับพูดว่า **“แหม ! เจ้าพวกนกเหล่านี้ช่างฉลาดยิ่งนัก ความสามัคคีก็เป็นเลิศ”**

อยู่มาวันหนึ่ง ขณะกำลังจิกกินอาหารอยู่นั้น ได้มีนกกระจาบหนุ่มตัวหนึ่ง บินลงมากลางฝูง และเปลือยหัวเพื่อนนกเข้า ทำให้เพื่อนนกไม่พอใจ คิดเห็นไปต่างๆกัน และนำไปสู่การทะเลาะแบ่งพวก จิกตีกันที่สุดในที่สุด และสุดท้ายฝูงจะ ห้ามปรามได้ ทำให้นกจำฝูงเริ่มเห็นภัยพร้อมกับคิดว่า **“ธรรมดากว่านกทะเลาะกัน ย่อมไม่มีความปลอดภัยไม่นานความพินาศแห่งฝูงจักบังเกิด”** จึงได้นำนกอีกจำนวนหนึ่งบินอพยพย้ายไปอยู่ยังถิ่นอื่น

ตามคาดเลยครับจ๋า..! สองสามวันต่อมา นายพรานนก ก็นำตาข่ายมาดักอีก และในครั้งนั้นก็ด้วย เพราะการทะเลาะกันแต่หนหลัง ทำให้ขัดเคืองใจเกียวกันบิน ต่างคนต่างทำ ไม่สนใจกันเช่นเดิมมา และเป็นเหตุให้ตกเป็นเหยื่อของนายพรานล่านกในที่สุด... เรียกว่า...ตายยกฝูง !

ความเห็นต่าง...รู้ให้ทันมัน คือ ความงดงาม

อันว่าความเห็นต่าง หรือ ความเห็นแย้งนั้น มันเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งในความเป็นมนุษย์ และเป็นธรรมชาติที่งดงาม ยิ่งในหมู่ผู้มีจิตใจกว้างใหญ่ด้วยแล้ว ยิ่งมองเห็นความเห็นต่างนั้น คือ **ขุมทรัพย์** ที่จะ เป็นเครื่องมือพัฒนาคุณลักษณะภายในในแห่งตน โดยเฉพาะในแง่มุมมองของพระพุทธศาสนานั้น มุ่งสอนโดยตรงเพื่อให้เท่าทันกับความขัดแย้งทั้งทางความคิด (จิตภาพ) และทางร่างกาย หรือ ทางกายภาพ ว่าสรรพสิ่งล้วนแปรเปลี่ยน (**อนิจจัง**) ทานทนได้ยาก (**ทุกขัง**) และแตกสลายย่อยยับ ผันรูปไปได้ตลอดเวลา (**อนัตตา**)

เพราะหากเพียงว่าเราไม่พอใจคนที่คิดต่างจากเรา จากพวกเรา เราก็ต้องไม่พอใจคนทั้งโลกนี้ด้วย และแม้กระทั่งการไม่พอใจตัวเองด้วย เพราะตัวเราเอง มีบ่อยครั้งไปที่เมื่อวาน เราคิดเห็นต่างไปจากวันนี้ และปีนี้ เราเห็นต่างจากปีที่แล้ว ฉะนั้น จะยืนยันได้อย่างไรว่าวันพรุ่งนี้ของเรา จะไม่เห็นต่างไปจากวันนี้

สารณียธรรม...ยาชุดสำหรับบรรจงโรคความขัดแย้ง (อีกขนานหนึ่ง) !

ถึงตอนนี้คงเหลือเพียง **“ความอยาก”** กับ **“ความกล้า”** ของคนไทยเท่านั้น ที่จะพอเป็นทางออก กล่าวคือ ท่านมีความ **“อยาก”** ที่จะปรองดองด้วย

หัวใจที่บริสุทธิ์ จริงจัง จริงใจ ไม่มีวาระซ่อนเร้น แอบแฝง (Hidden Agenda) ไม่มีประเพณีใบหน้ายิ้ม เร็งร่าเห็บด้ามพรวดไว้ชายพก...และประการต่อมาคือ ท่านมีความ **“กล้า”** ภายในหัวใจหรือเปล่าละ ?

กล้าประการที่ ๑ คือ กล้าที่กระทำต่อกันด้วยความรัก ความหวังดีต่อกันหรือไม่ (**เมตตาภายกรรม**)

กล้าประการที่ ๒ คือ กล้าที่จะพูดจากัน หรือ พูดถึงกันด้วยความรัก มุ่งดีมุ่งประโยชน์ต่อกันหรือไม่ (**เมตตาวจกรรม**)

กล้าประการที่ ๓ คือ กล้าที่จะคิด (แม้กระทั่งความคิด) ต่อกันด้วยความรัก ความเมตตาต่อกันรีเปล่า (**เมตตามโนกรรม**)

กล้าประการที่ ๔ คือ กล้าที่ ที่จะเผื่อแผ่ แบ่งปันผลประโยชน์สาธารณะ อิ่มด้วยกันอดด้วยกัน เกลี่ยให้เป็นธรรมทั่วกัน โดยไม่กอบโกยไว้เพียงผู้เดียว กล้าทำหรือเปล่า (**สาธารณโภคี**)

กล้าประการที่ ๕ คือ กล้าที่จะเป็นคนใจซื่อมีอิสระ มีพฤติกรรมไม่ลับลวงพราง เป็นที่นาสงสัยรังเกียจของเพื่อน ทั้งต่อหน้าและลับหลังหรือเปล่า (**สีลสามัญญตา**)

และ**กล้าประการสุดท้าย** คือ กล้าที่จะปรับความคิดเห็นแย้งของตนให้ไปในทิศทางเดียวกันกับเพื่อนหรือเปล่า หรือกล้าที่ยอมรับในความเห็นต่าง ทั้งหลายบรรดามีได้หรือเปล่า (**ทัญญูสามัญญตา**)

คิดดูเถิด เหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่พระภิกษุชาวเมืองโกสัมพีทะเลาะกัน เพราะเรื่องเล็กน้อย บัดนี้กาลผ่านพ้นไปร่วม ๒,๕๐๐ กว่าปี ยังคงมีผู้นำมากล่าวขานถึง แล้วหากพี่น้องร่วมชาติที่เรียกว่า **“ไทย”** นั้น แยกแยกทะเลาะกัน ที่อาจนำไปสู่ความรุนแรงในรูปลักษณะต่าง ๆ ที่ยากแก่การคาดเดา จนสิ้นชาติสิ้นแผ่นดิน (ซึ่งไม่มีผู้ใดอาจล่วงรู้ได้และอาจเกิดขึ้นได้) แล้ว บุคคลผู้ร่วมสมัยอย่างเราท่านทั้งหลาย จักเป็นที่น่าอับยศอดสูเพียงใดในสายตาคณะชนชาติไทยภายภาคหน้า **หากว่าชาติบ้านเมืองที่บรรพชนเฝ้าหวงแหนเอาเลือด เอาเนื้อ เอาชีวิตและความลำบากยากเข็ญเข้าแลกไว้นี้ ต้องมาล่มสลายภายใต้ความขัดแย้งแห่งเรา...** จนอาจเป็นเหตุให้วิญญูณแห่งบรรพชนก่นด่าประณามว่า **“อ้ายลูกหลาน...เอ๊ย”** ។

ร.ต.รัตนพล ก้านเพชร

ผู้ช่วยอนุศาสนาจารย์ ศูนย์การทหารราบ